

Щербак В.Г., д.е.н., проф., Асауленко І.Ф.

Київський національний університет технологій та дизайну

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Анотація. У статті досліджено різні засоби колективного та індивідуального розміщення в Україні, а також розглянуті тенденції розвитку індустрії гостинності.

Ключові слова: індустрія гостинності; туризм; готельний бізнес; ресторанний бізнес.

Щербак В.Г., д.э.н., проф., Асауленко И.Ф.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА

Аннотация. В статье исследованы различные средства коллективного и индивидуального размещения в Украине, а также рассмотрены тенденции развития индустрии гостеприимства.

Ключевые слова: индустрия гостеприимства; туризм; гостиничный бизнес; ресторанная индустрия.

Shcherbak V., Asaulenko I.

Kyiv National University of Technologies and Design

CURRENT SITUATION AND TRENDS OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN THE HOSPITAL INDUSTRY

Abstract. The article is explored the various means of collective and individual placement in Ukraine, and also reviewed the development trends of the hotel industry.

Keywords: hotel industry; tourism; hotel business; restaurant business.

Постановка проблеми. У 2013 році була прийнята Кабінетом Міністрів України Концепція розвитку туризму та курортів до 2022 року, яка повинна забезпечувати вклад туристичної індустрії та вирішувати загальнонаціональні завдання: створення умов для динамічного і стійкого економічного зростання за рахунок високих темпів розвитку туристичних індустрії; підвищення рівня життя населення через доступність туристичних послуг, забезпечення зайнятості та зростання доходів жителів країни; зростання конкурентоспроможності української економіки шляхом підвищення привабливості країни для туристичного бізнесу; забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів за рахунок збільшення частки туризму в валовому внутрішньому продукті. У відповідність до прогнозних показників розвитку туризму в Україні в 2018–2022 рр. планується, що до 2022 року у порівнянні з 2017 роком збільшиться: рівень туристичних потоків прибуття (службові, туристичні і приватні поїздки) більш ніж в 1,6 рази; кількість організованих туристів, які відвідають Україну, більше ніж в 1,6 рази; експорт туристичних послуг в 3,5 рази; виручка від надання туристичних послуг суб'єктами туристичної діяльності в 2 рази. Згідно з програмою, експорт туристичних послуг до 2022 року повинен вирости в 3,5 рази і скласти 510 млн дол. США, крім того, передбачено суттєве скорочення частки бюджетного фінансування. Так, тільки на 18% програма буде фінансуватися з бюджету, решту складуть кошти з позабюджетних джерел. Більше уваги приділено готельному напрямку, особливо готельного сектору міста Київ, який у 2018 році приймав участь у проведенні фіналу Лігі Чемпіонів УЕФА. Створення сучасної індустрії туризму неможливо без підприємств готельного і ресторанного господарства. Сьогодні індустрія гостинності має найпотужнішу систему і найважливішу складову туризму.

Аналіз останніх досліджень та невирішена частина проблеми. Проблематика функціонування та розвиток галузей індустрії гостинності відображена в публікаціях вітчизняних науковців. Питання функціонування та розвитку туристичної сфери досліджували Ж.А. Богданова, В.Є. Хаустова, А.В. Кравець, Н.М. Тягунова, О.А. Спориш, Л.В. Іржавська, О.П. Слюсарчук, В.Ф. Семенов.

Проте залишаються актуальними питання систематизації наявних інноваційних напрямів та розробка нових продуктів, які б сприяли розвитку індустрії гостинності в Україні.

Мета дослідження. Мета статті – дослідження розвитку індустрії гостинності в Україні.

Результати дослідження. Готельна індустрія в даний час є не тільки основною ланкою індустрії гостинності, а й основою всієї туристичної сфери. В Україні спостерігається активний розвиток готельного бізнесу. Це обумовлено проведеними роботами по підвищенню конкурентоспроможності туристичної індустрії. Вимоги, до готелів, постійно підвищуються, приводяться у відповідність з міжнародними стандартами і запитами споживачів, що сприяє створенню в Україні конкурентоспроможного національного туристичного продукту.

Індустрію гостинності України становлять різні способи колективного та індивідуального розміщення: готелі, готельні комплекси, мотелі, кемпінги та ін.

Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення в Україні за аналізований період зросла з 4279 од. у 2014 році до 5471 од. в 2018 році. Відомості про розподіл готелів і аналогічних засобів розміщення представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл готелів та аналогічних засобів розміщення в Україні

	2014	2015	2016	2017	2018
кількість організацій, всього од.	4279	4331	4359	5444	5471
У тому числі:					
готельні комплекси	4200	4300	4270	5330	5252
мотелі	79	31	89	114	200
інші	21	33	46	93	117

Джерело: [4].

В Україні прийнята Європою система зірок. Наявність зірок в готелях України має бути підтверджена сертифікатом відповідності. Обов'язково проводиться сертифікація і класифікація готелів на категорії від однієї до п'яти зірок, мотелів – від однієї до чотирьох зірок. Класифікація готелів існує з 2000 року [3]. Класифікація готелів заснована на комплексі вимог до будівлі і прилеглої до нього території, технічного обладнання готелів, оснащення, номерного фонду, громадських приміщень, приміщень для надання послуг харчування, що надаються в готелі, персоналу і його підготовки, питання безпеки перебування клієнтів в готелі і збереження їх майна, охорони навколишнього середовища. Сертифікація і класифікація готелів в Україні є добровільною для тих, хто працює «без зірок».

До недоліків прийнятої системи класифікації готелів в Україні слід віднести низький рівень гнучкості, практично виключає з претендентів на отримання «зоряного» статусу більшість готелів у віддалених містах. Жорсткі обмеження щодо площі номерів, вестибюлів та ін. можуть вимагати значних вкладень в реконструкцію приміщень.

В останні п'ять років на ринку колективних засобів розміщення з'являються нові види закладів розміщення споживачів послуг а також відбувається розширення спектру надання ними додаткових послуг та впровадження сучасних інноваційних засобів

реалізації послуг на ринку. Але на даному ринку залишається багато невирішених проблем та перепон ведення бізнесу.

Основними проблемами готельного бізнесу в Україні є: невідповідність цінової політики до якості наданих послуг; складність ведення бізнесу, що зумовлено бюрократичністю організаційного процесу функціонування готельних підприємств; велике податкове навантаження; високий рівень ризикованості інвестиційних вкладень, через нестабільну соціально-економічну ситуацію в Україні; високий рівень конкуренції на ринку готельних послуг; низький рівень підготовки фахівців у галузі.

Галузь готельних послуг в Україні теж переживає не найкращі часи свого функціонування, оскільки протягом 2014 року в державі припинили свою підприємницьку діяльність більше 5 тисяч закладів. Але з іншого боку, високий рівень ризикованості та конкуренції спричинив поштовх до пошуку інноваційних напрямів та впровадження нових продуктів для споживачів.

За основний критерій в системі класифікації прийнятий рівень комфорту, який надається готелем, що було б виправдано при дещо меншій диференціації потреб і клієнтських очікувань. Так, для готелів ділового призначення громадським чинником може бути наявність бізнес центру та конференц-зали, а для готелів, що спеціалізується на відпочинку, подібні послуги не є обов'язковими.

Застосовуючи стратегію інноваційного розвитку підприємства готельного бізнесу, необхідно дотримуватися таких етапів, як:

- постановка цілей і завдань інноваційної діяльності;
- формування інноваційної стратегії підприємства готельного бізнесу;
- дотримання інноваційної політики;
- довгострокове інноваційне прогнозування;
- розподіл ресурсів підприємства на його інноваційну діяльність;
- розробка стратегічних планів інноваційної діяльності готелю або готельного комплексу;
- застосування бенчмаркінгу;
- аналіз обраної стратегії [6].

До головних завдань стимулювання розвитку інноваційної діяльності відносять: створення інституціональних умов інтеграції наукової, інноваційної, виробничої сфер економіки; перетворення наукової сфери на активний чинник нагромадження інноваційного потенціалу країни; формування ефективної інноваційної інфраструктури [7].

Основним показником рівня попиту на готельному ринку служить завантаження номерів (динаміка даного показника представлена на рис. 1).

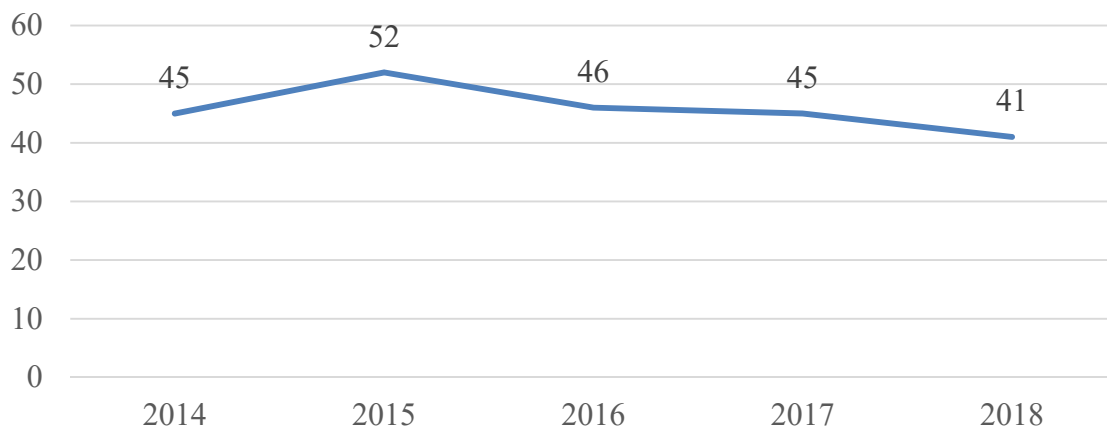

Рис. 1. Динаміка середнього завантаження номерів, %

Слід зазначити, що в Україні в період до 2016 р спостерігалася позитивна тенденція зростання середньої завантаженості номерів. Так, в 2016 р даний показник склав 52% (в Європі коефіцієнт заповнюваності коливається від 62,3 до 68,9%), однак протягом 2017–2019 рр. показник зменшився до 41%. Це пов'язано з тим, що помітно скоротилося і кількість зарубіжних туристів, а також терміни їх перебування в Україні. Все це, в свою чергу, позначилося на рівні завантаження готелів.

Як відомо, в останні роки номерний фонд Києва поповнився якісною пропозицією у високому ціновому сегменті, внаслідок чого готелі класу upscale та luxury в загальному номерному фонді займають близько 19%. Незважаючи на значну питому вагу midscale (29%) і есопому (38%), даний сегмент в основному представлений об'єктами з високим ступенем морального і фізичного зносу».

Результатом діяльності готелю є створення відповідних умов для тимчасового проживання в ньому. Важливим показником, який дозволяє дати оцінку можливості використання номерного фонду і характеризує кількість готельних місць, є показник місткості засобів розміщення.

Підводячи підсумки, можна визначити наступні тенденції, які будуть характеризувати розвиток ринку готельного бізнесу в найближчі роки: очікуване зростання туристичної активності та збільшення кількості підприємств готельного господарства в Україні у найближчому періоді зумовлює відповідне збільшення потреби у фахівцях та професіоналах з готельно-ресторанної справи. Зазначене, а також інноваційне спрямування процесів розвитку сфери готельного бізнесу, посилення конкуренції у цій сфері, тенденція до більш жорсткого контролю за роботою підприємств (закладів) готельного господарства з боку державних органів (санітарного нагляду, пожежної та податкової служб тощо), необхідність прискорення процесу прийняття управлінських рішень в умовах турбулентності зовнішнього середовища тощо, актуалізують проблему професіоналізму. Розуміння готельної справи з точки зору її соціального наповнення полягає у задоволенні специфічних потреб споживачів: іноземних та вітчизняних громадян, пасажирів різних видів транспорту, ділових людей, представників уряду та урядових делегацій, осіб, що перебувають у відрядженнях, місцевого населення різних вікових груп та зайнятості у національному господарстві.

Висновки та пропозиції. В Україні спостерігається активний розвиток індустрії гостинності. Це обумовлено проведеними роботами по підвищенню конкурентоспроможності туристичної індустрії. Незважаючи на розвиток індустрії гостинності в Україні, слід відзначити, що існує ряд проблем: недостатня кількість якісних місць для розміщення гостей, стан номерного фонду і матеріально-технічної бази готелів, кількість і якість пропонованих послуг, підготовка персоналу.

Таким чином, соціально-культурний сервіс в сучасних умовах включає туризм і гостинність. У зв'язку із зростанням числа туристів повинен і далі розвиватися готельний бізнес як частина індустрії гостинності. Необхідно розробляти і удосконалювати туристичну діяльність в країні, відкривати нові готелі, так як туристичний вплив вимагає як кількісних, так і якісних змін.

Список використаної літератури

1. Богданова Ж. А. Аналіз інноваційної діяльності у сфері послуг на прикладі готельно-господарства [Електронний ресурс] / Ж. А. Богданова, С. С. Козьякова // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 17. – С. 70–74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ipd_2017_17_17.pdf.
2. Хаустова В. Є. Основи готельної справи: навч. посіб. [Електронний ресурс] / В. Є. Хаустова. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 368 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/14170120/turizm/teoretichni_osnovi_gotelnoho_gospodarstva.
3. Кравець А. В. Інноваційні технології в туризмі як умова підвищення конкурентоспроможності кадрів / А. В. Кравець, В. В. Папп // Актуальні проблеми наукового й освітнього простору в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 14–15

травня 2015 р., Мукачево. Том 1 / Ред.кол.: Щербан Т. Д. (гол.ред.) та ін. – Мукачево: Вид-во "Карпатська вежа", 2015. – 390 с.

4. Тягунова Н. В. Концептуальні підходи до оцінки ефективності інновацій у сфері гостинності / Н. В. Тягунова // Львівський економічний вісник. – 2018. – № 6 (7). – 317 с.

5. Мендела І. Я. Планування інноваційних стратегій підприємствами готельного бізнесу [Електронний ресурс] / І. Я. Мендела // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2017. – Вип. 9 (1). – С 125–129. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/aprer_2017_9\(1\)_23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/aprer_2017_9(1)_23.pdf).

6. Гузенко Г. М. Інноваційний потенціал національної економіки та роль держави у його відтворенні в Україні / Г. М. Гузенко, В. В. Бабак // Бизнес Информ. – 2018. – № 11 (2). – С. 31–32.

7. Черномазюк А. Г. Інновації у сфері готельно-ресторанного бізнесу / А. Г. Черномазюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 5, Т.2. – С. 269–272.

8. Ganushchak-Efimenko L. Managing a project of competitive-integrative benchmarking of higher educational institutions / L. Ganushchak-Efimenko, V. Shcherbak, O. Nifatova // Eastern-European journal of enterprise technologies. – 2017. – # 3/3 (87). – P. 38–47.